

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τάσεις στο εμπόριο και στην παγκόσμια οικονομία – επιδράσεις σε Ευρώπη και ελληνική οικονομία

Νίκος Βέττας

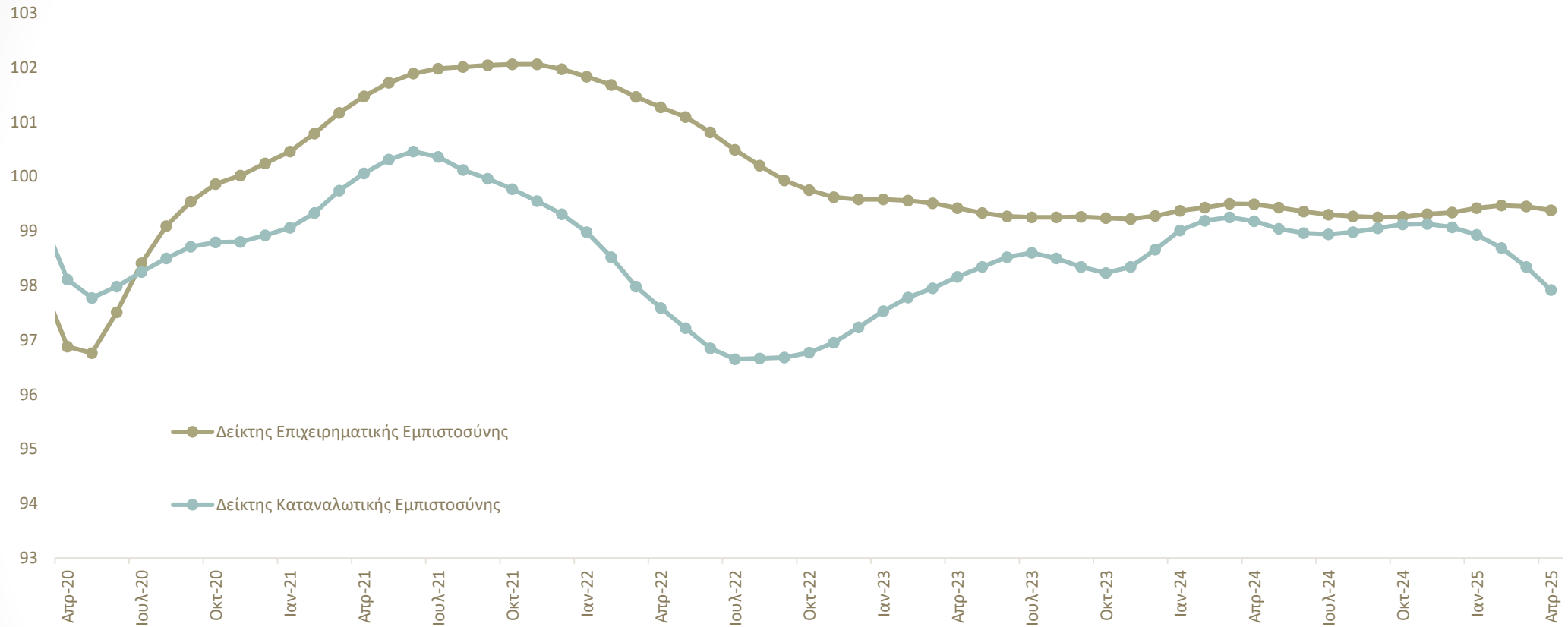
Γενικός Διευθυντής IOBE

Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

www.iobe.gr | vettas@iobe.gr

ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Σημαντική υποχώρηση του παγκόσμιου δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης στις αρχές του 2025...

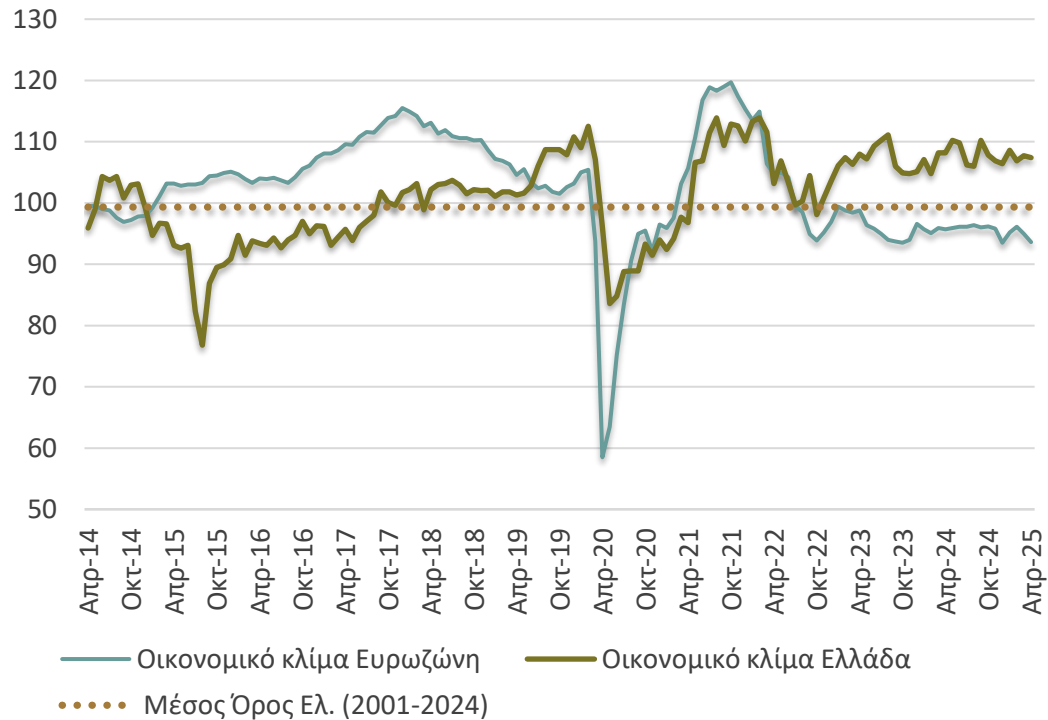

Πηγή: ΟΟΣΑ

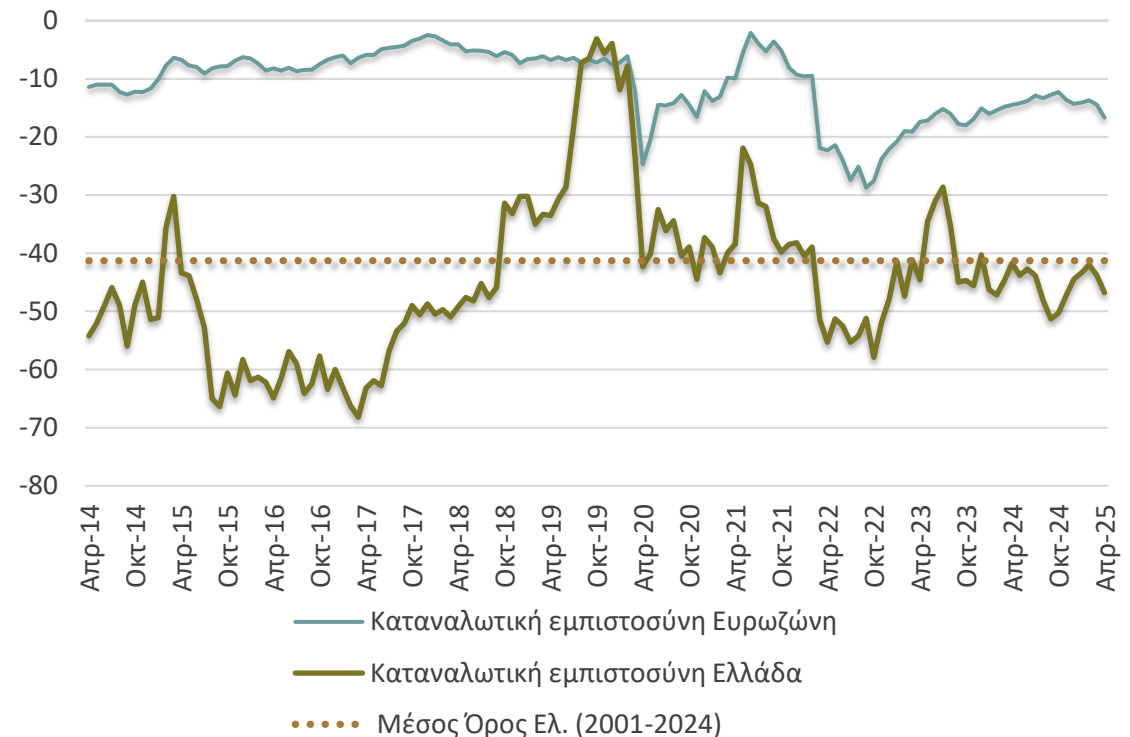
...ενώ ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών καταγράφει ηπιότερες μεταβολές.

Στασιμότητα του οικονομικού κλίματος στην Ευρώπη το α' τετράμηνο του 2025

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

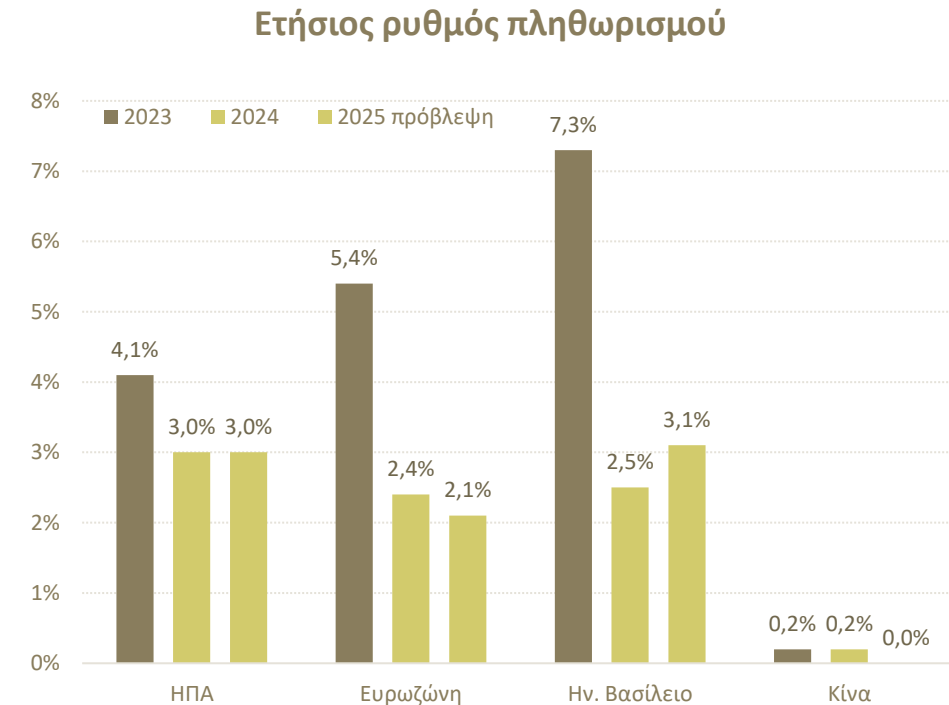
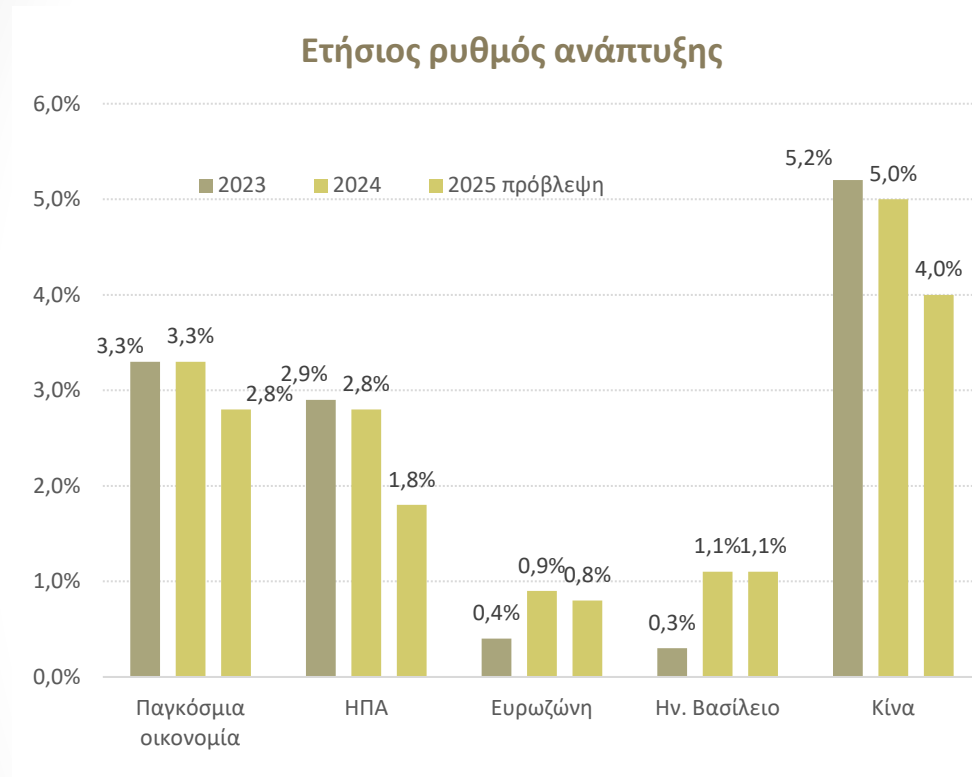
Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

Πηγή: ΙΟΒΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Κάμψη της Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης στα τέλη του 2024 και τις αρχές του 2025, σε αντίθετη πορεία η ελληνική οικονομία, με σχετική βελτίωση.

Η Ευρώπη υπολείπεται σε ρυθμούς ανάπτυξης, ο πληθωρισμός υποχώρησε το 2024, νέες πιέσεις εμφανίζονται το 2025

Πηγή: IMF WEO, Απρίλιος 2025

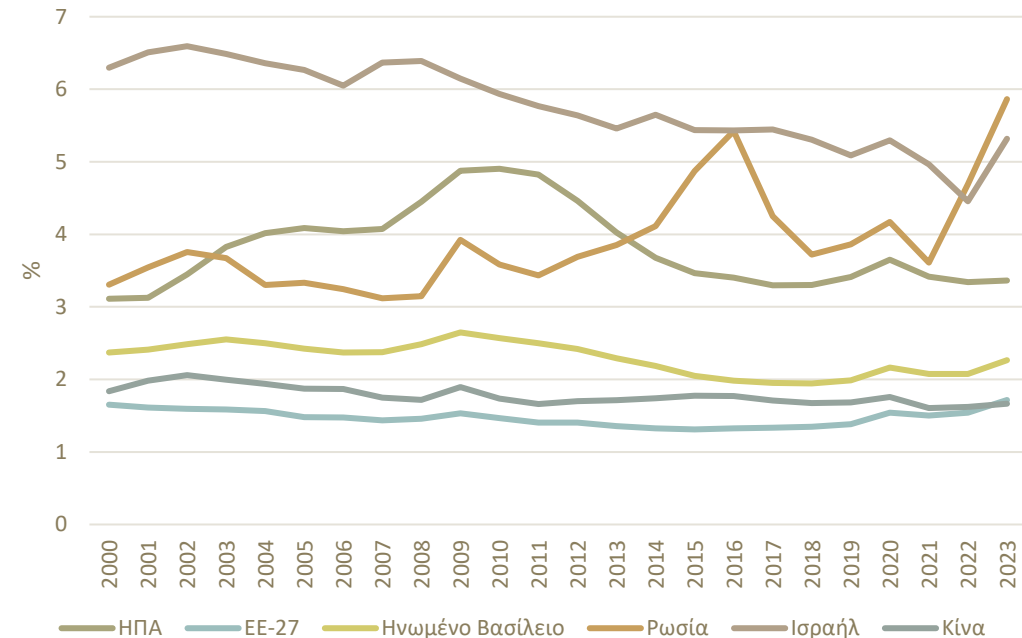
Οι διεθνείς οργανισμοί αναθεώρησαν πρόσφατα τις προβλέψεις τους για την ανάπτυξη (προς τα κάτω) και τον πληθωρισμό (προς τα πάνω για ΗΠΑ, προς τα κάτω για Κίνα). Το μέγεθος των αναθεωρήσεων είναι ακόμη μικρό.

Η Ευρωπαϊκή οικονομία καλείται να αντιμετωπίσει μια σειρά από προκλήσεις ...

Παραγωγικότητα της εργασίας (ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας), ΗΠΑ & ΕΕ-27, 2000-2023

Αμυντικές δαπάνες (% του ΑΕΠ), 2000-2023

Πηγές: ΟΟΣΑ, Παγκόσμια Τράπεζα, Επεξεργασία: IOBE

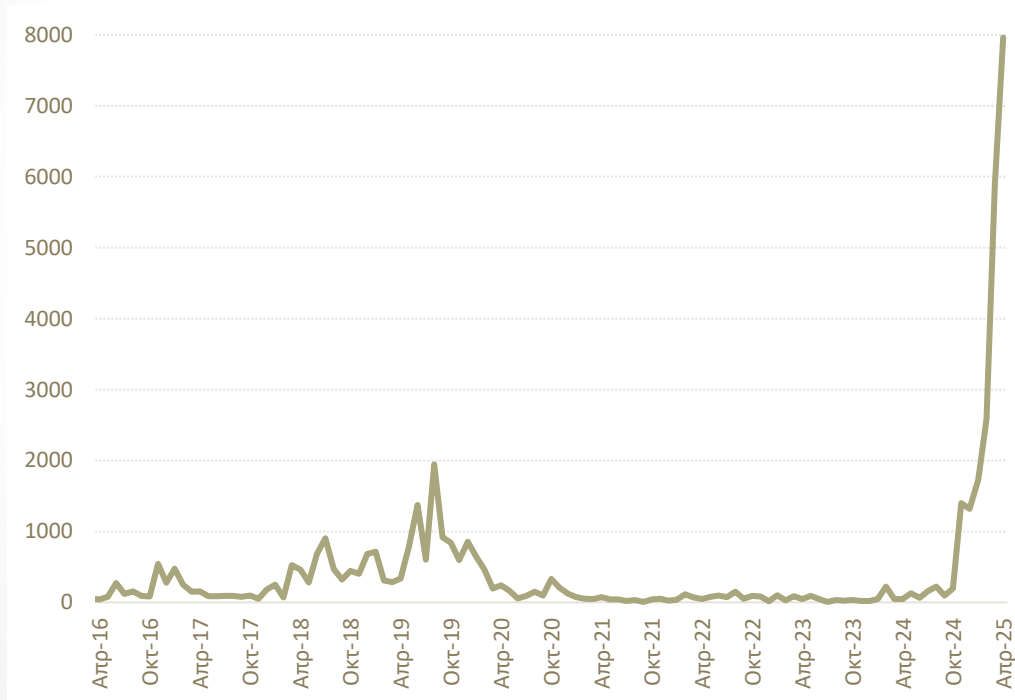
Σημείωση: Η παραγωγικότητα μετράται σε δολάρια ΗΠΑ ανά ώρα, ισοδύναμους όρους αγοραστικής δύναμης, σε σταθερές τιμές του 2015.

- Το κενό παραγωγικότητας μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ σε όρους ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας διευρύνθηκε, από 15% το 2002 σε 30% το 2023.
- Μόνο δέκα κράτη-μέλη της ΕΕ ξεφεύγουν τουλάχιστον 2% του ΑΕΠ για αμυντικές δαπάνες σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του ΝΑΤΟ.
- Κείμενα στρατηγικής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ (Ντράγκι 2024, «πυξίδα» 2025, «καθαρή» βιομηχανική συμφωνία 2025, ReArm).

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ;

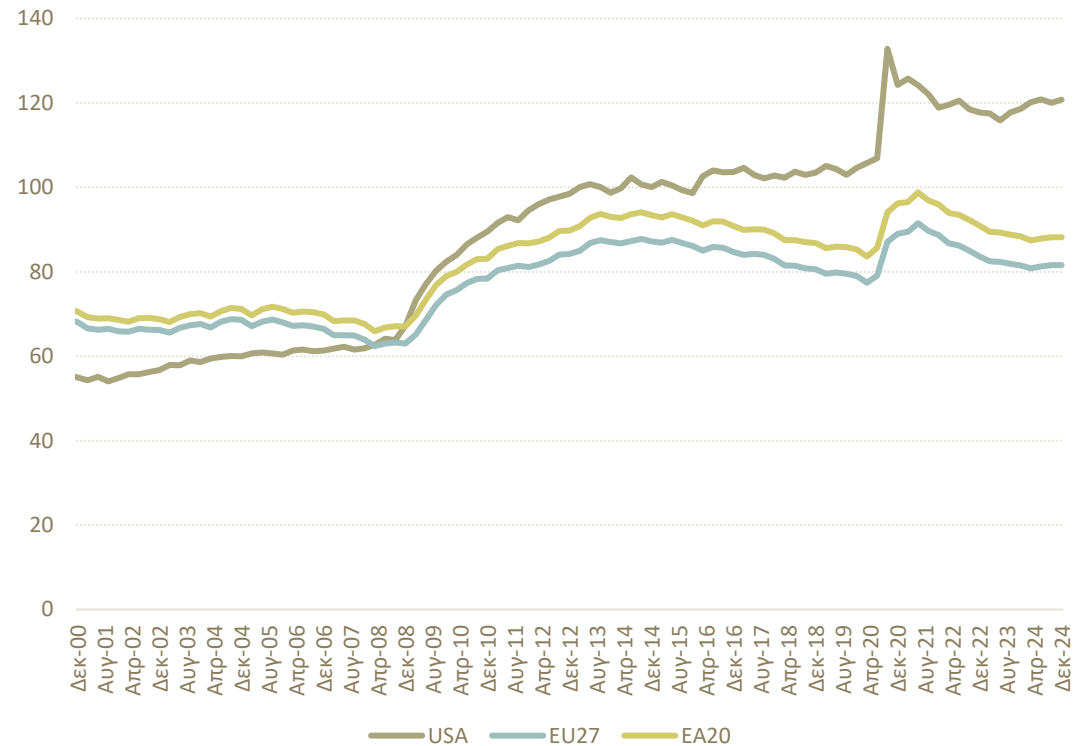
Ο νέος εμπορικός προστατευτισμός εγείρει πρωτοφανή αβεβαιότητα πολιτικής διεθνώς...

Δείκτης αβεβαιότητας στην
εμπορική πολιτική

Πηγές: US Economic Policy Uncertainty, FED St.Louis, Eurostat

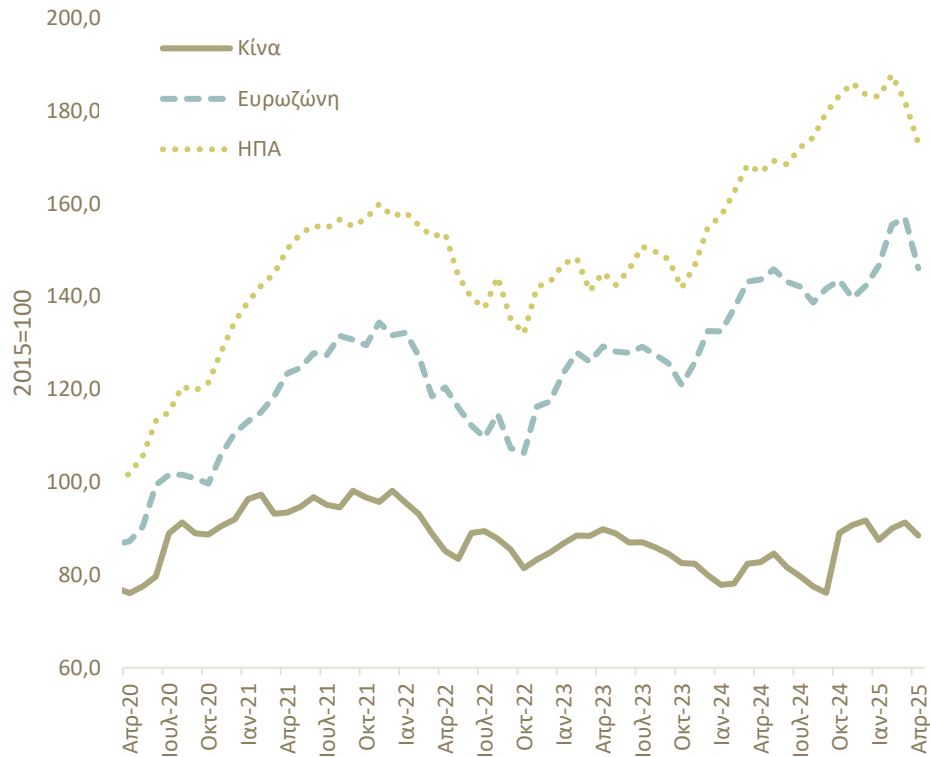
Χρέος γενικής κυβέρνησης,
ως % του ΑΕΠ

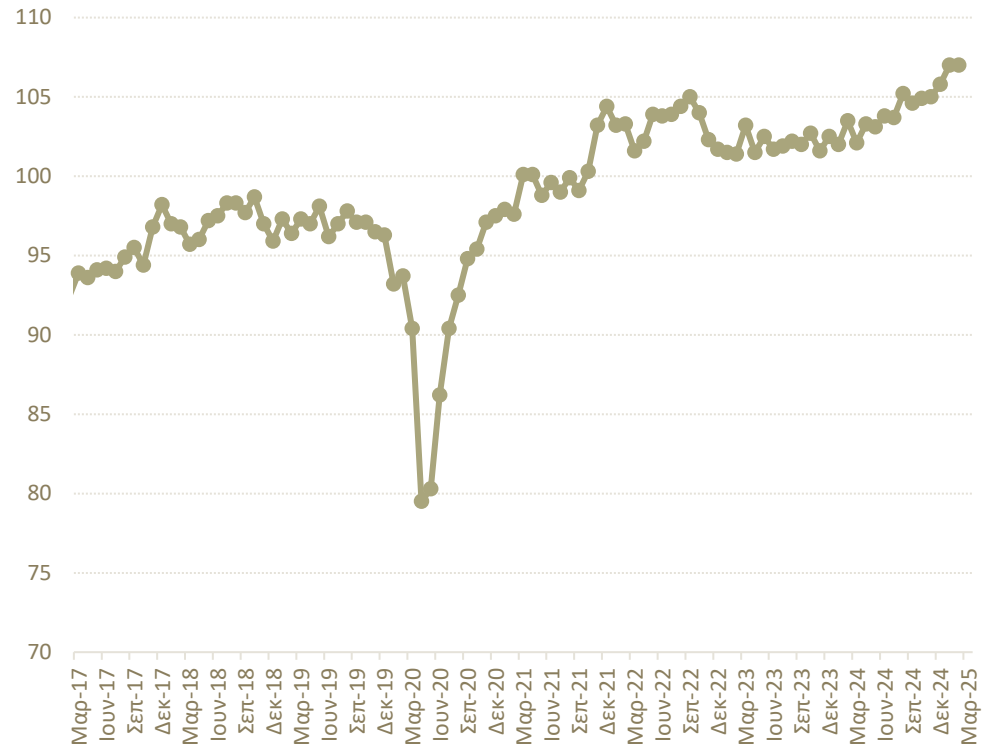
... Καθώς επίσης το **δημόσιο χρέος** στις ανεπτυγμένες οικονομίες έχει αυξηθεί σημαντικά, ειδικά μετά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και τις πολιτικές δημοσιονομικής και νομισματικής χαλάρωσης που ακολούθησαν.

Το θετικό διεθνές επενδυτικό κλίμα έως το 2024 διαταράχθηκε στις ανεπτυγμένες αγορές στις αρχές του 2025...

Διεθνείς αγορές μετοχών

Δείκτης όγκου διεθνούς εμπορίου
(2021=100)

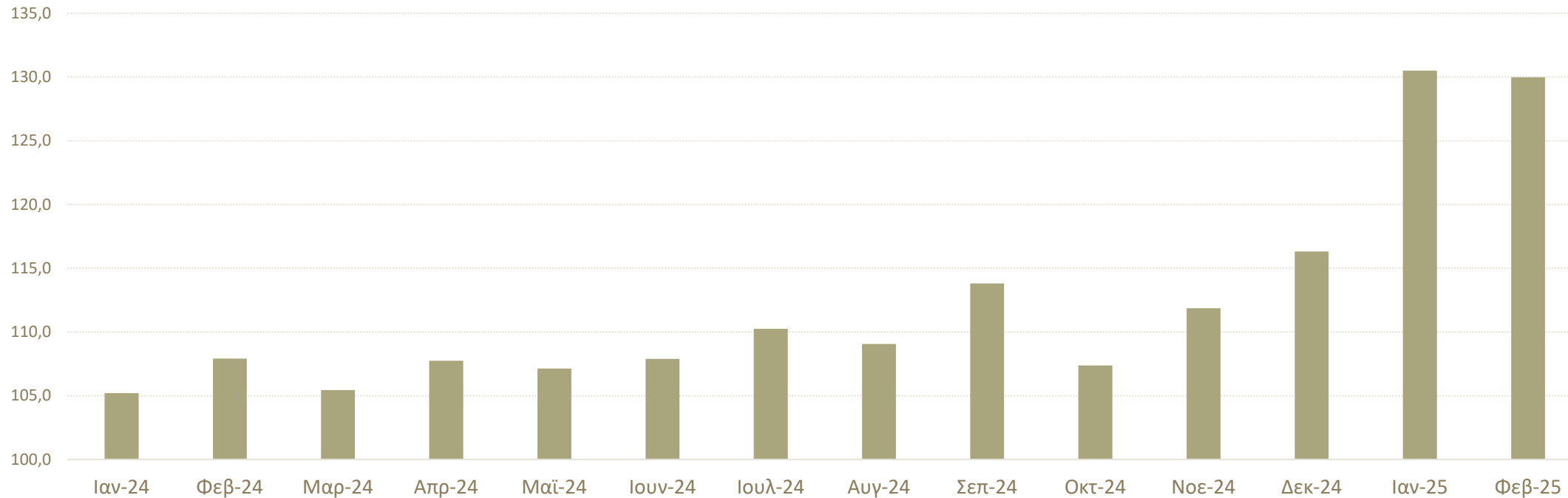

Πηγές: ΔΝΤ, ΟΟΣΑ, CPB

... με μεγάλη αύξηση της μεταβλητότητας, ενώ ο όγκος του παγκόσμιου εμπορίου δεν έχει (ακόμα) επιβραδυνθεί.

Οι αμερικανικές εισαγωγές προϊόντων επιταχύνθηκαν στις αρχές του 2025...

Εισαγωγές αγαθών στις ΗΠΑ (Δείκτης 2021=100)

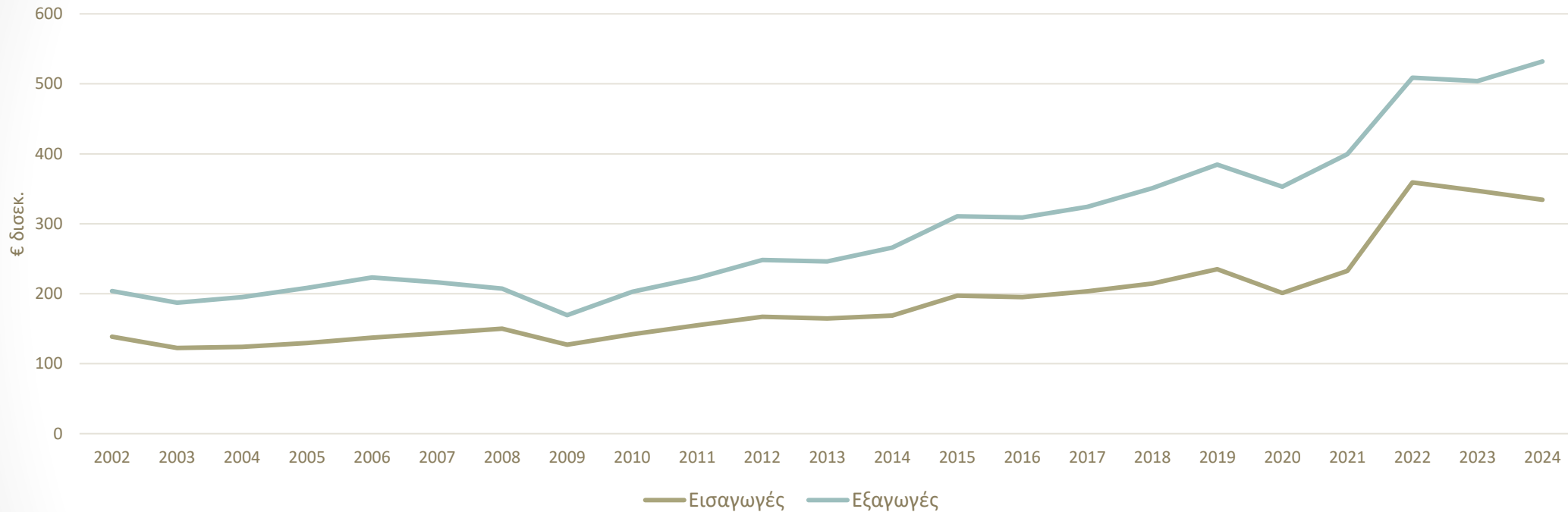

Πηγή: CPB

...προκειμένου οι εταιρείες των ΗΠΑ να δημιουργήσουν αποθέματα, προλαβαίνοντας πιθανή αύξηση του κόστους λόγω των επερχόμενων δασμών

Το 2024, οι ΗΠΑ ήταν ο μεγαλύτερος εταίρος για τις εξαγωγές αγαθών της ΕΕ (20,6%)...

Διμερές εμπόριο αγαθών της ΕΕ27 με ΗΠΑ, 2002-2024

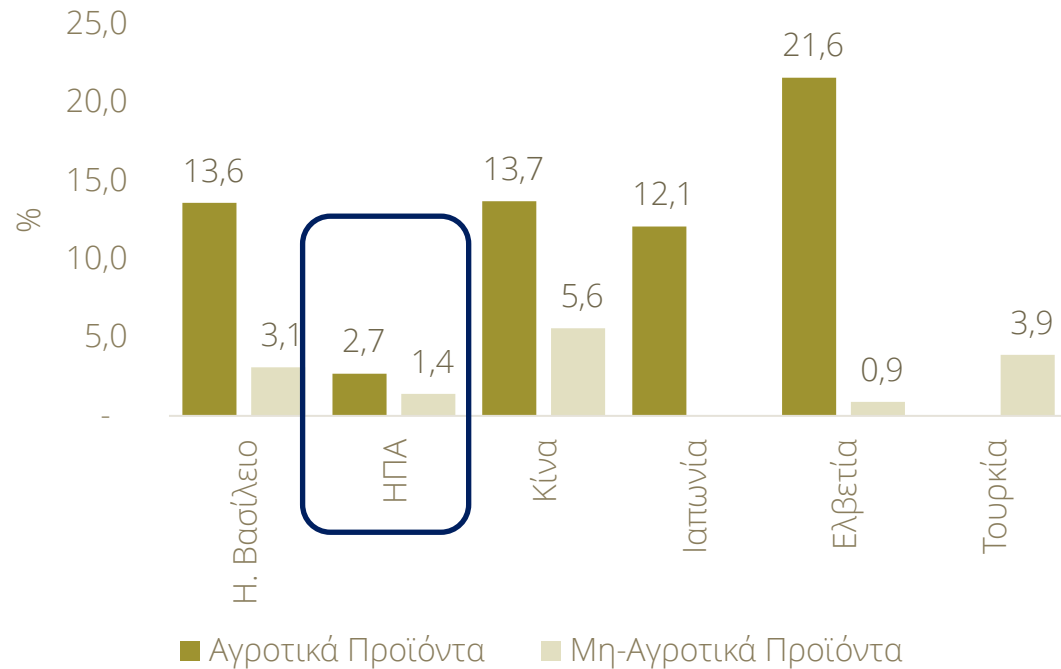

Πηγή: Eurostat

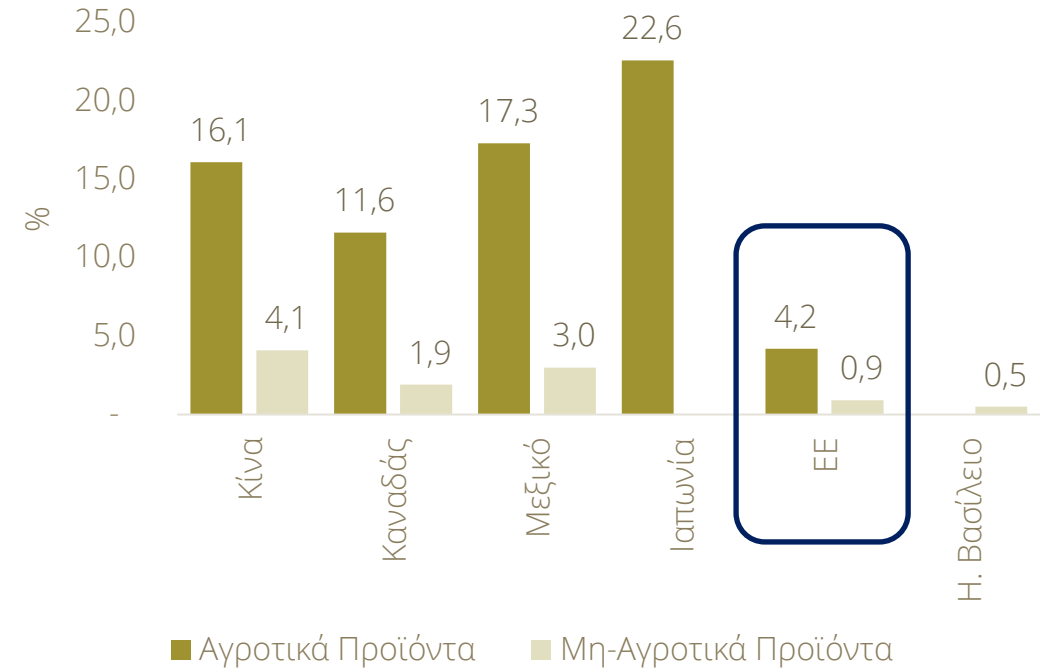
...και ο δεύτερος μεγαλύτερος εταίρος για τις εισαγωγές αγαθών της ΕΕ (13,7%). Μεταξύ των χωρών της ΕΕ, η Ολλανδία ήταν ο μεγαλύτερος εισαγωγέας αγαθών από τις ΗΠΑ και η Γερμανία ο μεγαλύτερος εξαγωγέας αγαθών προς τις ΗΠΑ.

Μέχρι πρότινος, οι δασμοί που επέβαλλαν η ΕΕ και οι ΗΠΑ στις μεταξύ τους εισαγωγές ήταν από τους χαμηλότερους μεταξύ των βασικών τους εμπορικών εταίρων

Μέσος σταθμισμένος δασμολογικός συντελεστής στα προϊόντα που εξάγει η ΕΕ ανά προορισμό, 2023

Μέσος σταθμισμένος δασμολογικός συντελεστής στα προϊόντα που εξάγουν οι ΗΠΑ ανά προορισμό, 2023

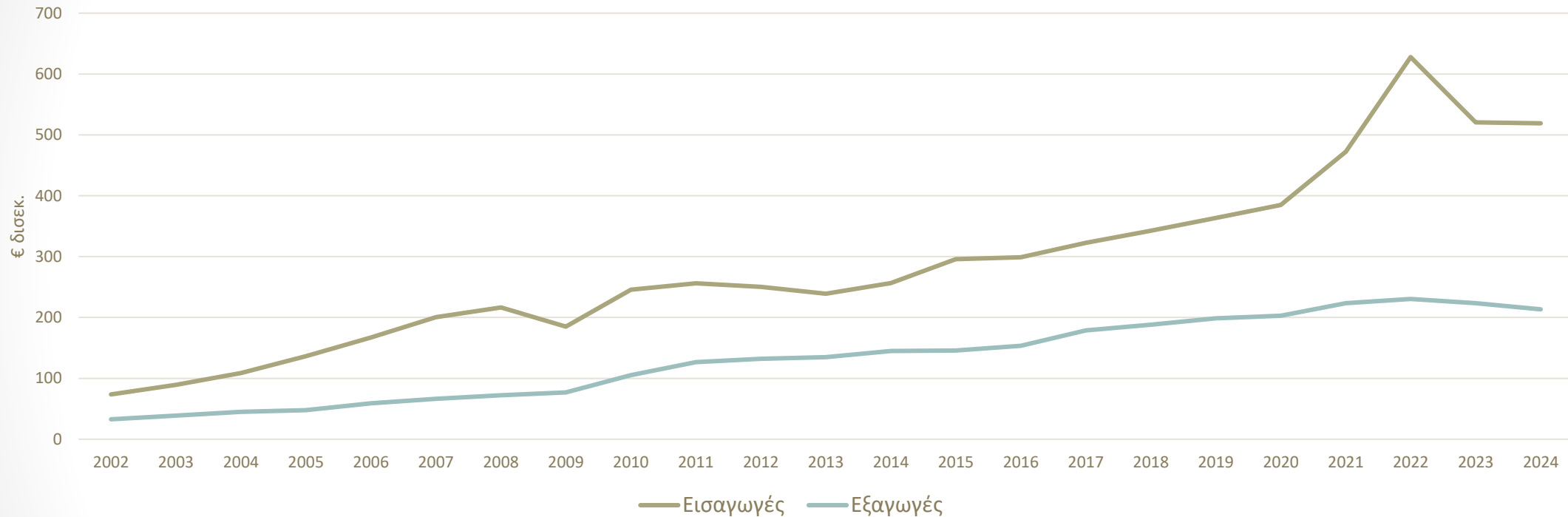

Πηγή: World Trade Organization (WTO)

- Στο 2,7% ο μέσος δασμολογικός συντελεστής που επέβαλλε η ΕΕ στα εισαγόμενα προϊόντα της
- Στο 2,2% ο μέσος δασμολογικός συντελεστής που επέβαλλαν μέχρι πρότινος οι ΗΠΑ στα εισαγόμενα προϊόντα τους

Η Κίνα είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ σε αγαθά μετά τις ΗΠΑ...

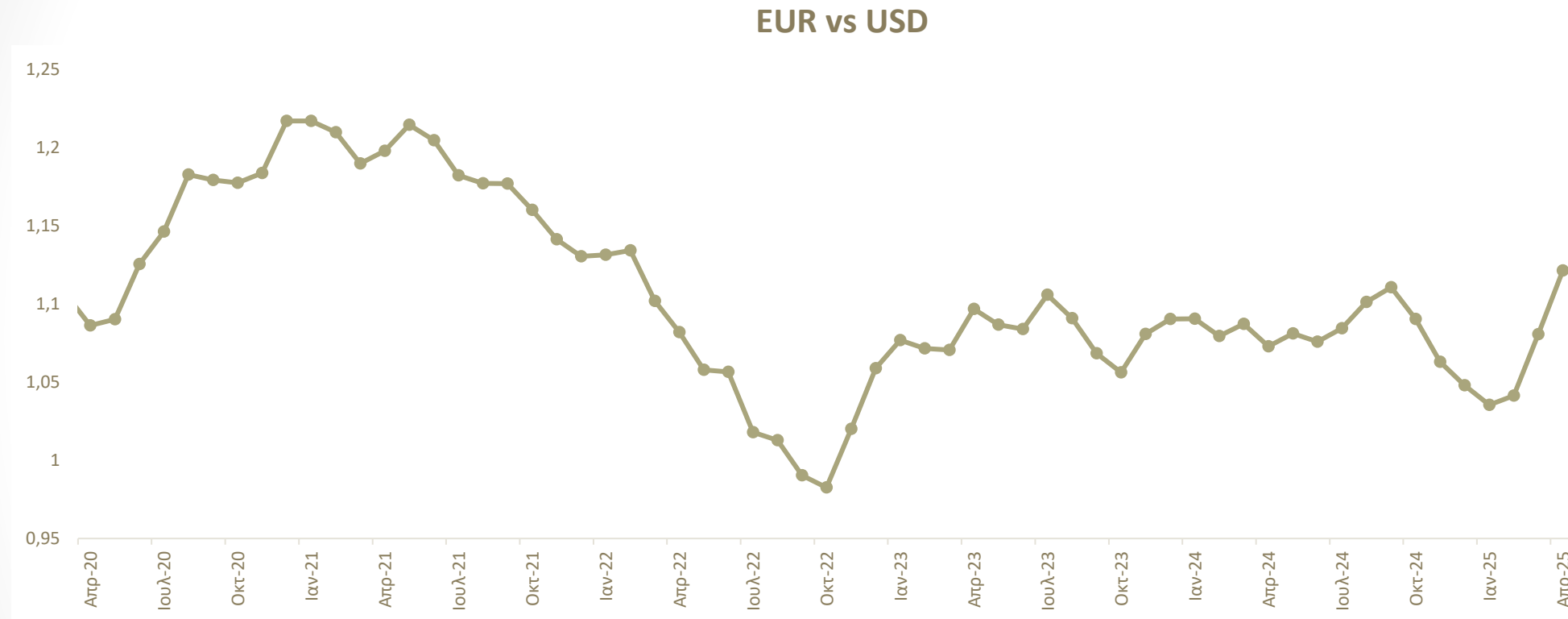
Διμερές εμπόριο αγαθών της ΕΕ27 με Κίνα, 2002-2024

Πηγή: Eurostat

...με το διμερές εμπόριο να φτάνει τα 858 δισεκατομμύρια ευρώ το 2022. Η Κίνα είναι ο τρίτος μεγαλύτερος εταίρος της ΕΕ όσον αφορά τις εξαγωγές και ο μεγαλύτερος όσον αφορά τις εισαγωγές. Το εμπορικό ισοζύγιο ΕΕ-Κίνας είναι επίμονα υπέρ της Κίνας

Το δολάριο υποχωρεί σημαντικά έναντι του ευρώ στις αρχές του 2025...

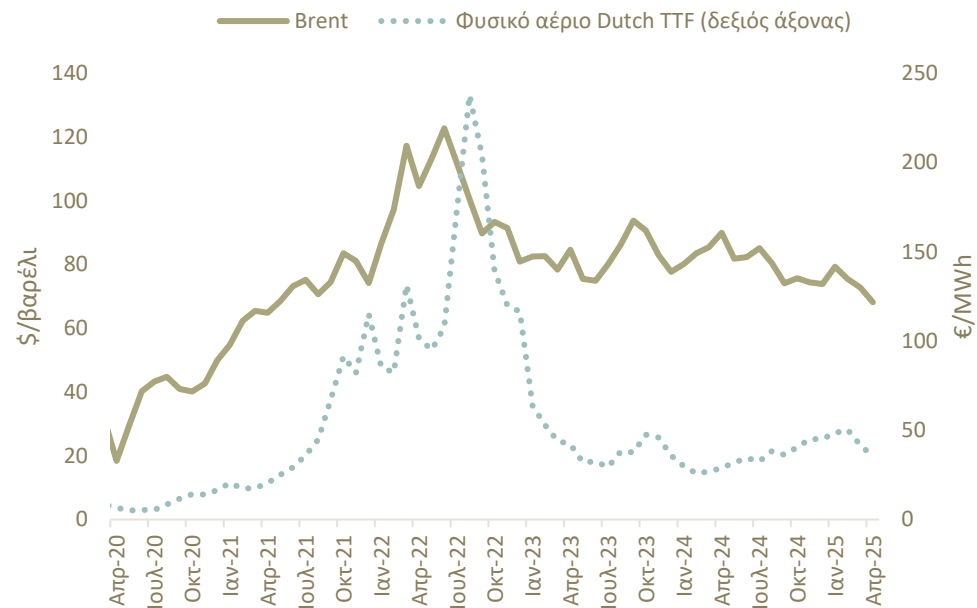

Source: IMF

...αντισταθμίζοντας πλήρως την ανατίμηση που είχε καταγράψει στο δεύτερο μισό του 2024.

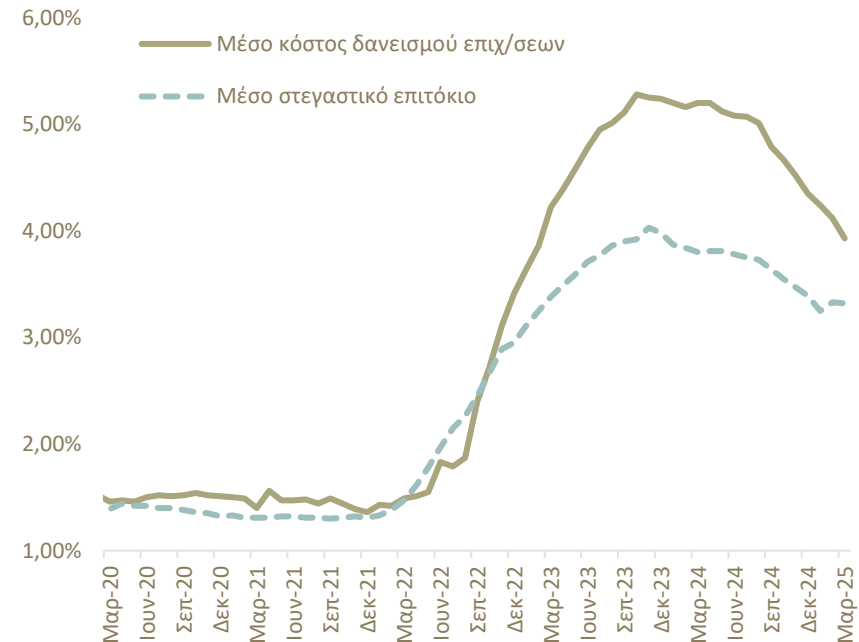
Οι διεθνείς τιμές ενεργειακών αγαθών κατέγραψαν πτώση στις αρχές του 2025...

Πετρέλαιο και φυσικό αέριο

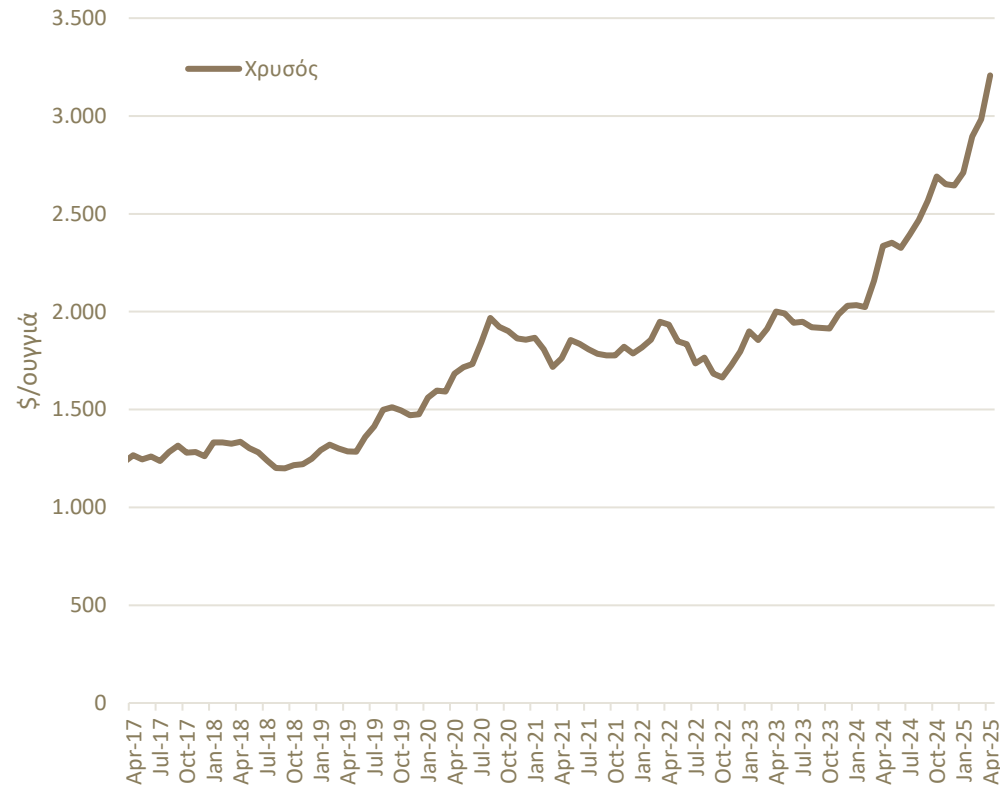
Πηγές: EIA, NYMEX, ECB

Επιτόκια στην Ευρωζώνη

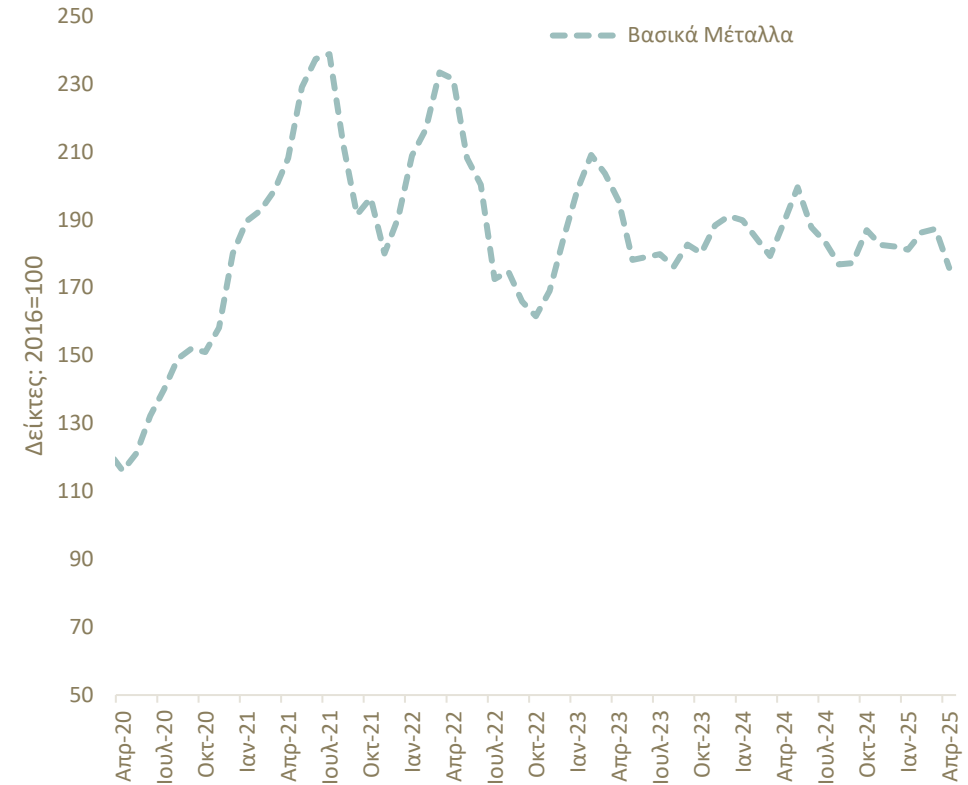

... ενώ η προοπτική για περαιτέρω νομισματική χαλάρωση στις ανεπτυγμένες οικονομίες επιβραδύνεται, με αντίστοιχη επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης του κόστους χρήματος στην Ευρωζώνη.

Η τιμή του χρυσού έχει εκτοξευθεί σε ιστορικά υψηλά επίπεδα...

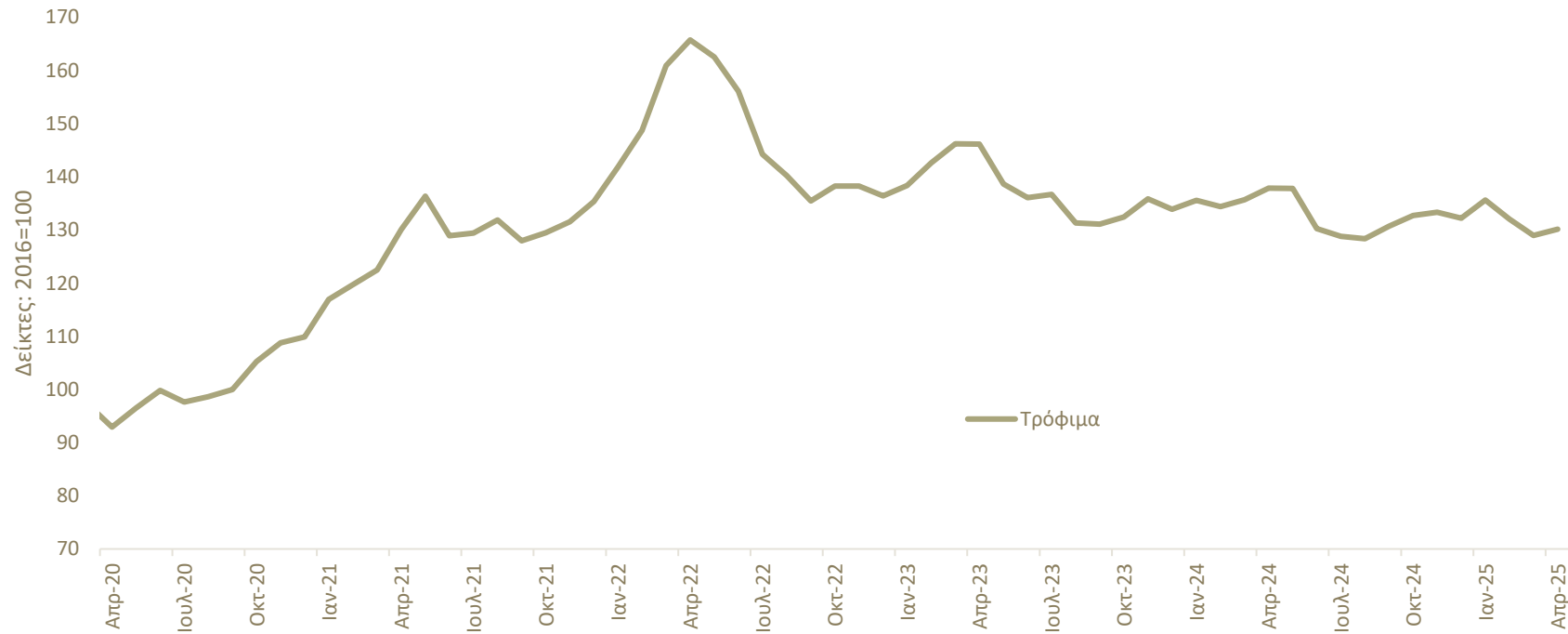

Πηγή: LBMA, IMF

... ενώ οι τιμές άλλων βασικών μετάλλων καταγράφουν χαμηλότερα επίπεδα από την κορύφωσή τους το 2022

Οι διεθνείς τιμές των τροφίμων έχουν μερικώς επανέλθει σε συνέχεια της ανόδου λόγω της έναρξης του πολέμου στην Ουκρανία...

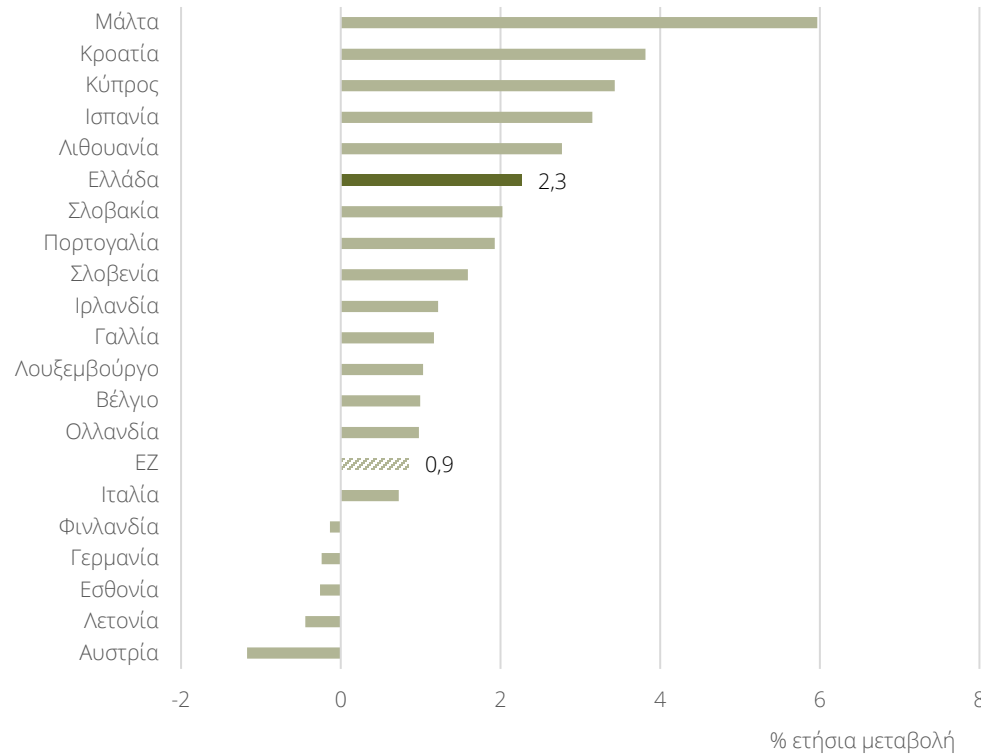
Πηγή: IMF

...ωστόσο παραμένουν σε υψηλότερα από τα προ-κρίσης επίπεδα.

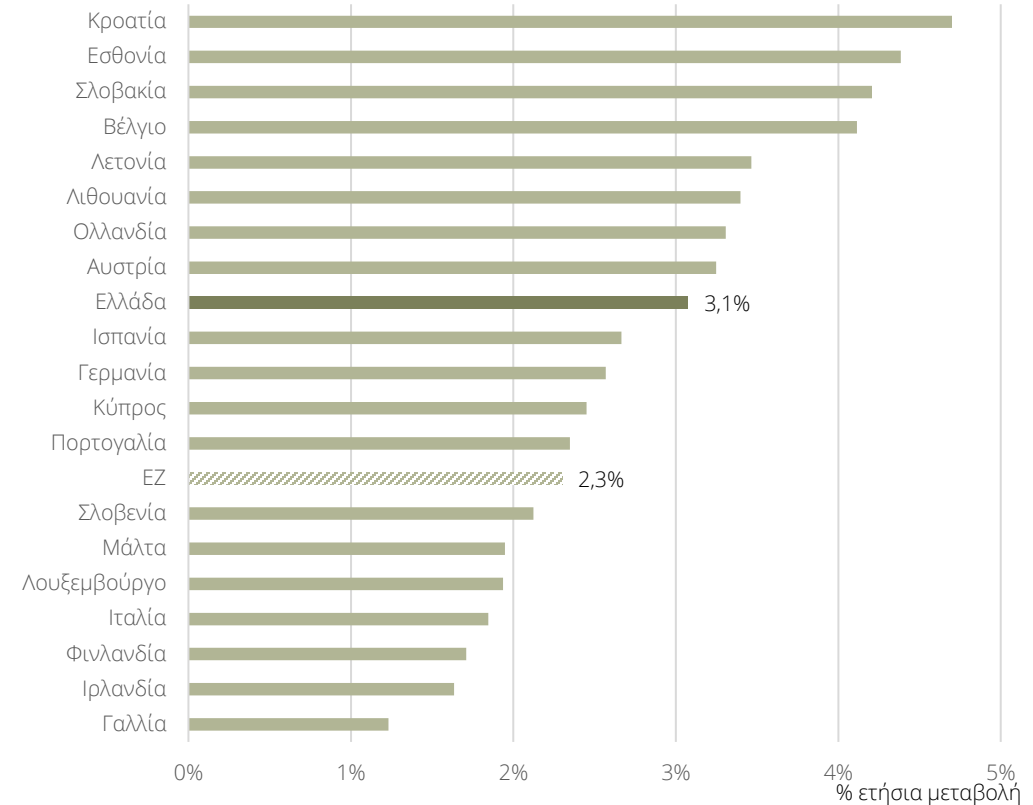
ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Ελλάδα καταγράφει τον 5^ο υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρωζώνη...

Ρυθμός Μεταβολής ετήσιου πραγματικού ΑΕΠ, 2024
(*Ετησιοποιημένα στοιχεία ΑΕΠ)

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, α' τριμ 2025

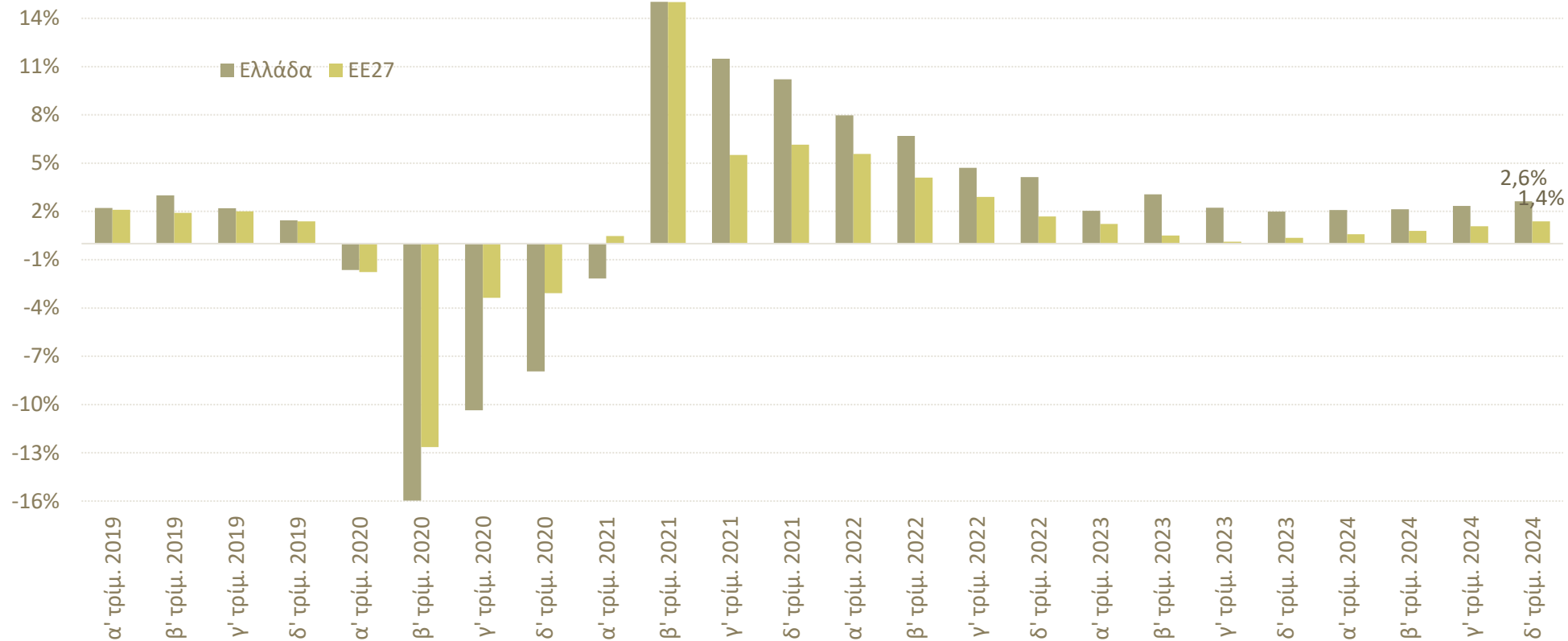

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

... αλλά και υψηλότερο ρυθμό πληθωρισμού από το μέσο όρο της ΕΖ.

Το εγχώριο ΑΕΠ ανακάμπτει με ισχυρότερη δυναμική από τον μέσο όρο στην Ευρώπη

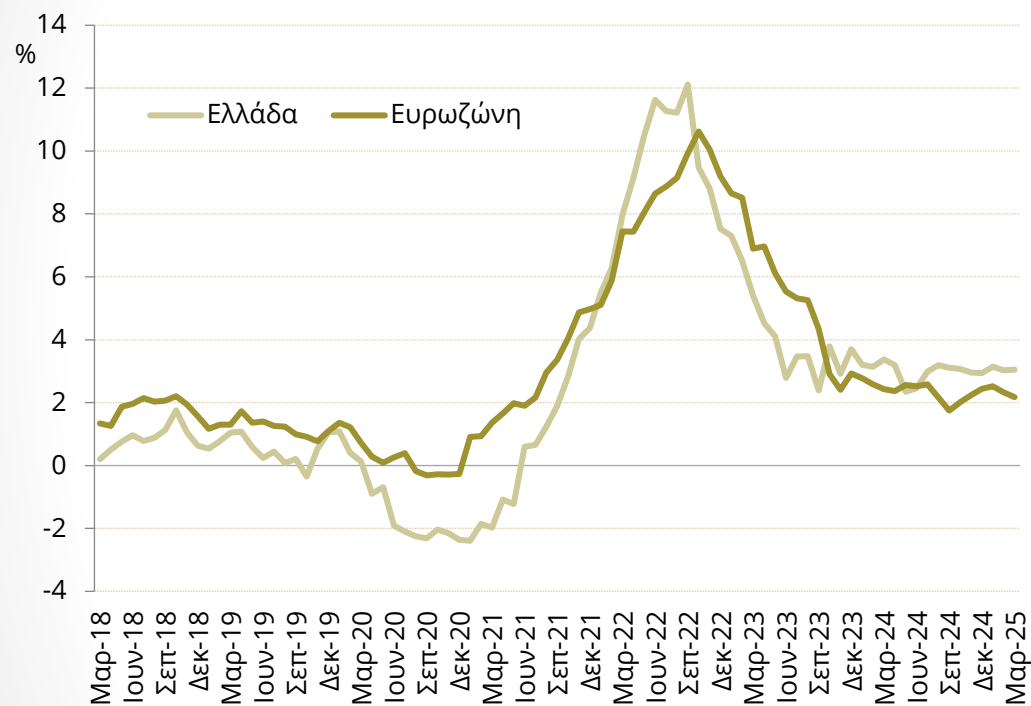
Πραγματικό τριμηνιαίο ΑΕΠ (ρυθμός μεταβολής γ-ο-γ)

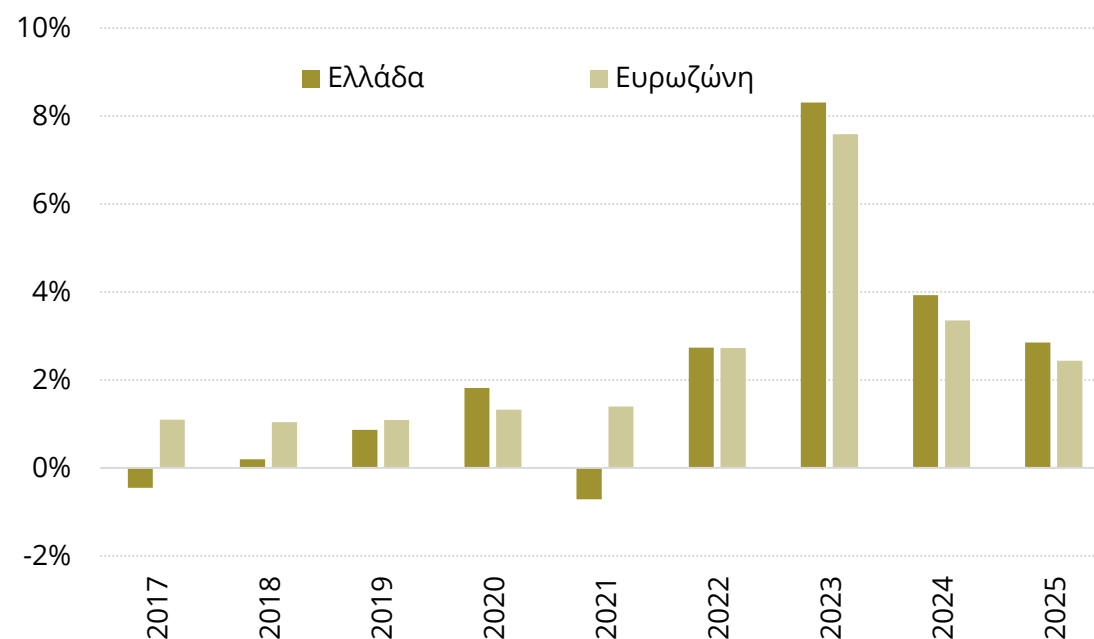
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, ε.δ, σταθερές τιμές, 2015. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) το 2024 στο 3,0%, από 4,2% ένα έτος πριν...

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους (Ιανουάριος - Φεβρουάριος)

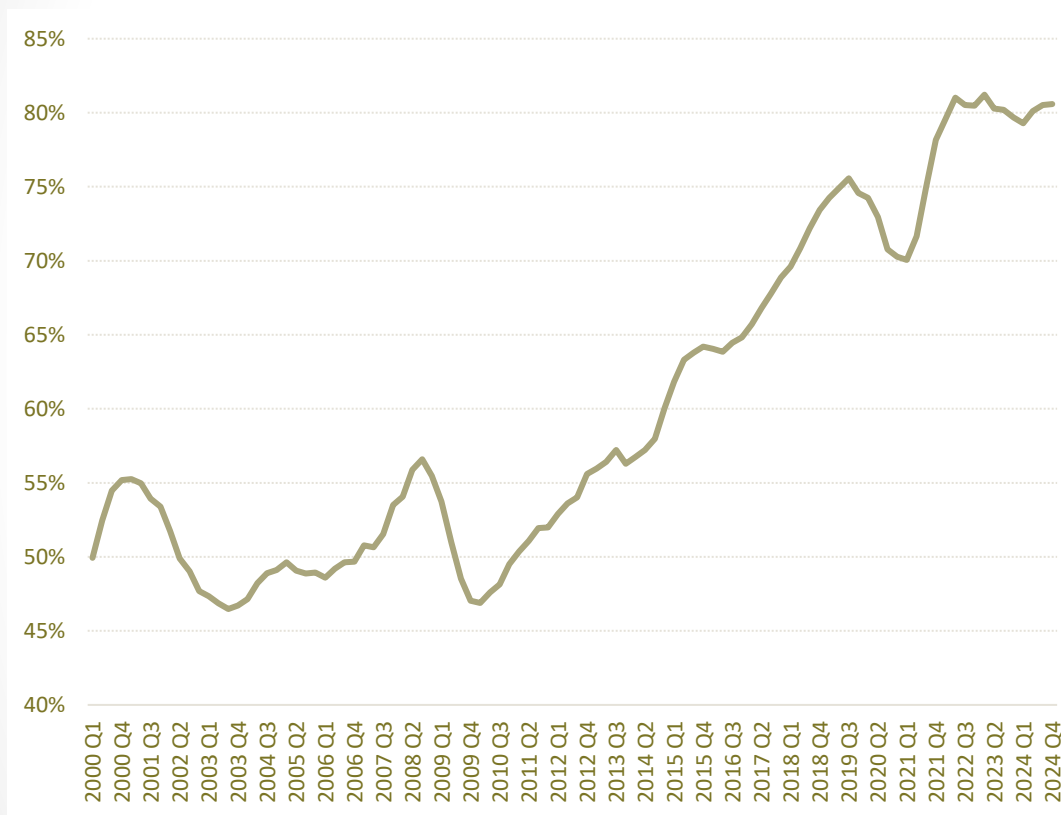

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

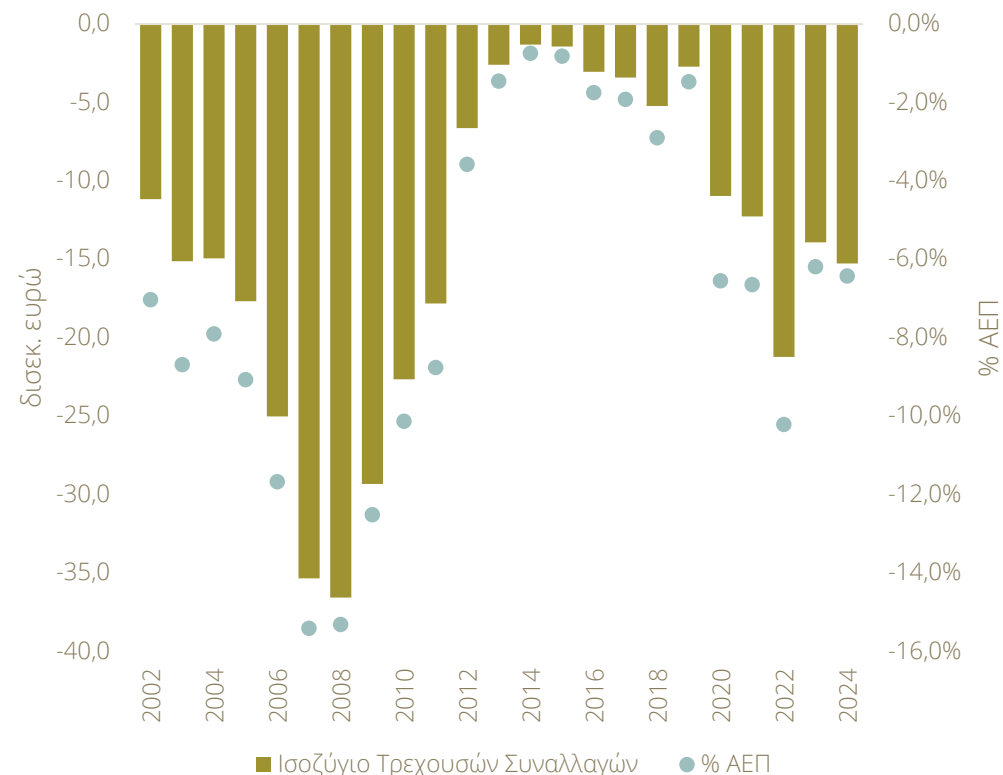
... σε υψηλότερα επίπεδα ωστόσο από την **Ευρωζώνη**. Ετήσια μείωση των τιμών στα **ενεργειακά αγαθά**.

Έχει ενισχυθεί η εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας...

Αξία Εξαγωγών και Εισαγωγών (% του ΑΕΠ)

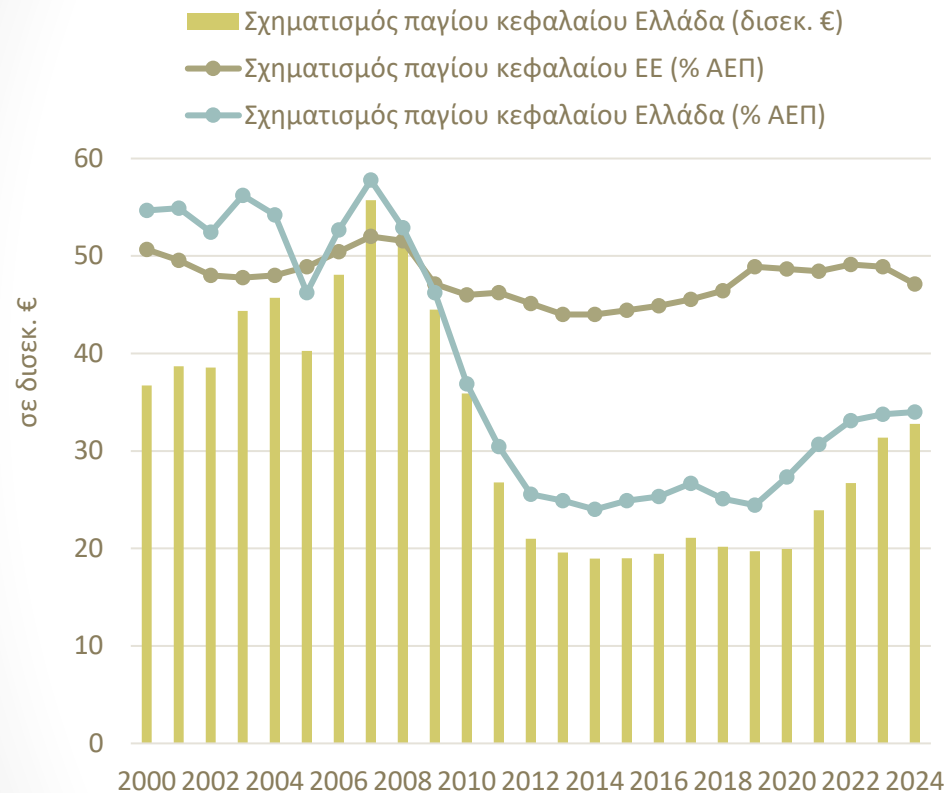

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

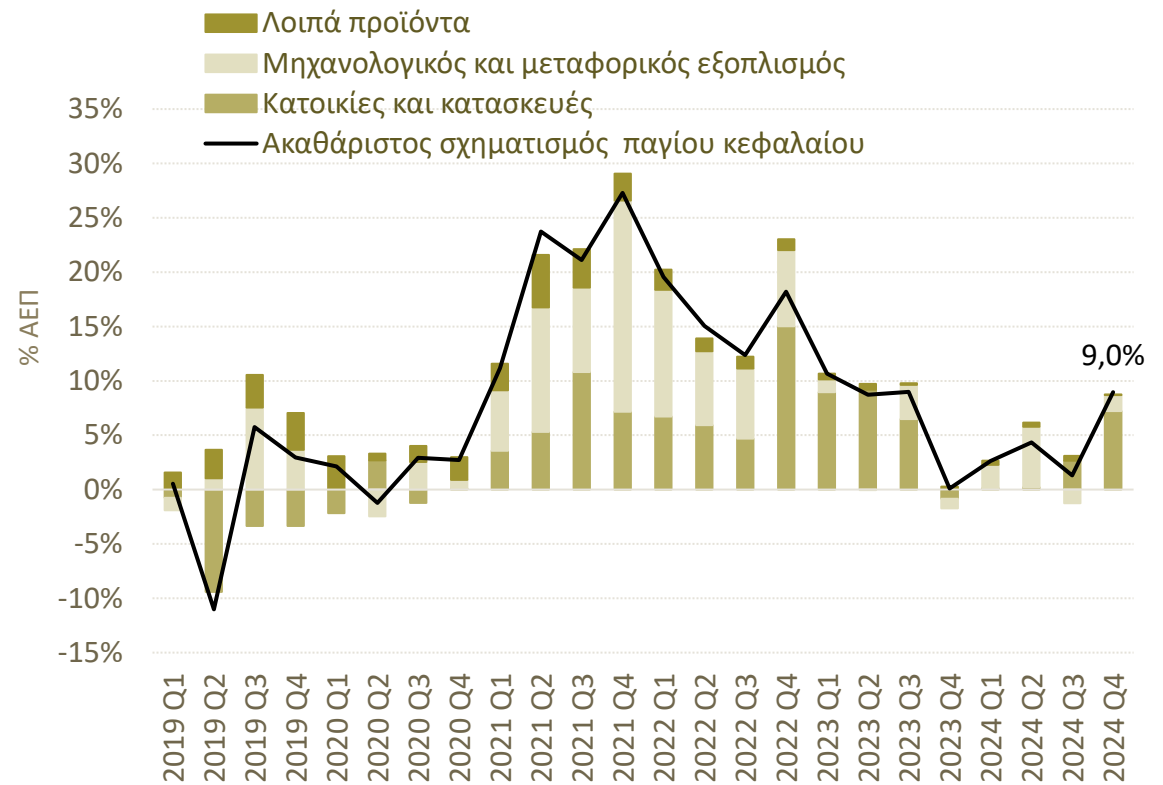

...ωστόσο παραμένει η ανισορροπία στο εξωτερικό της ισοζύγιο (έλλειμμα άνω του 6% του ΑΕΠ)

Το συσσωρευμένο επενδυτικό κενό μειώνεται συστηματικά, αλλά αργά

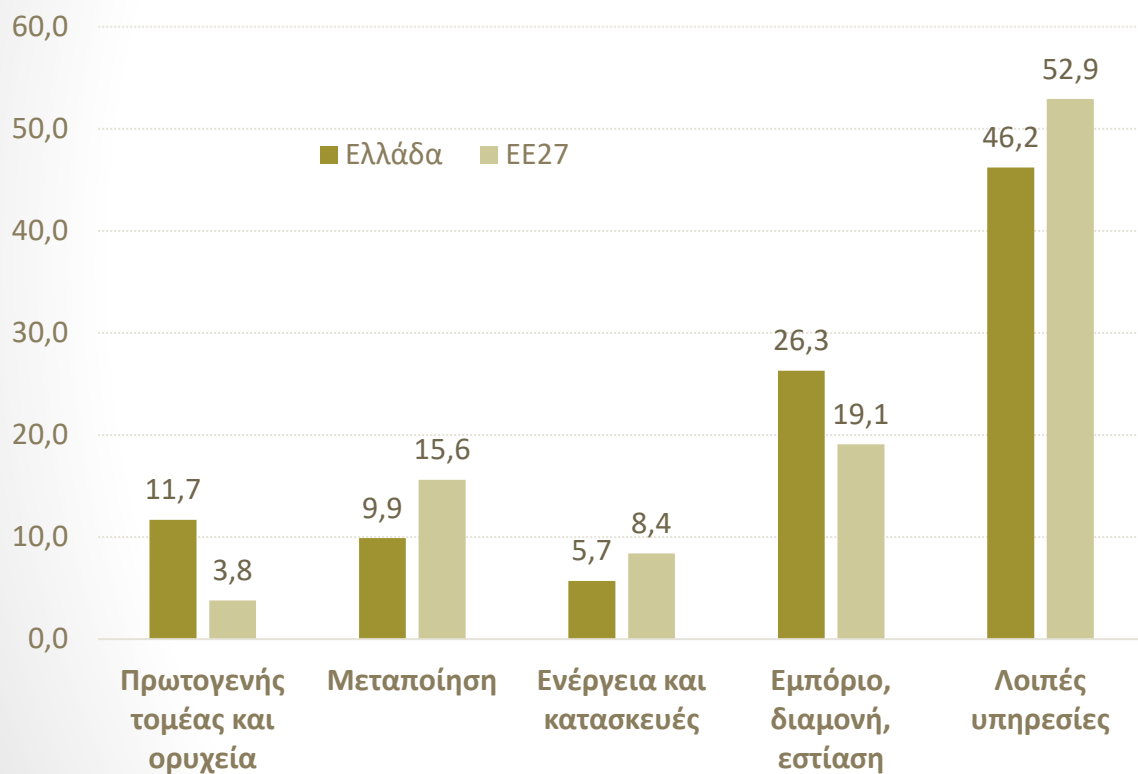
Ετήσια % μεταβολή για ε.δ παγίων επενδύσεων, συνεισφορά σε π.μ. ανά συνιστώσα

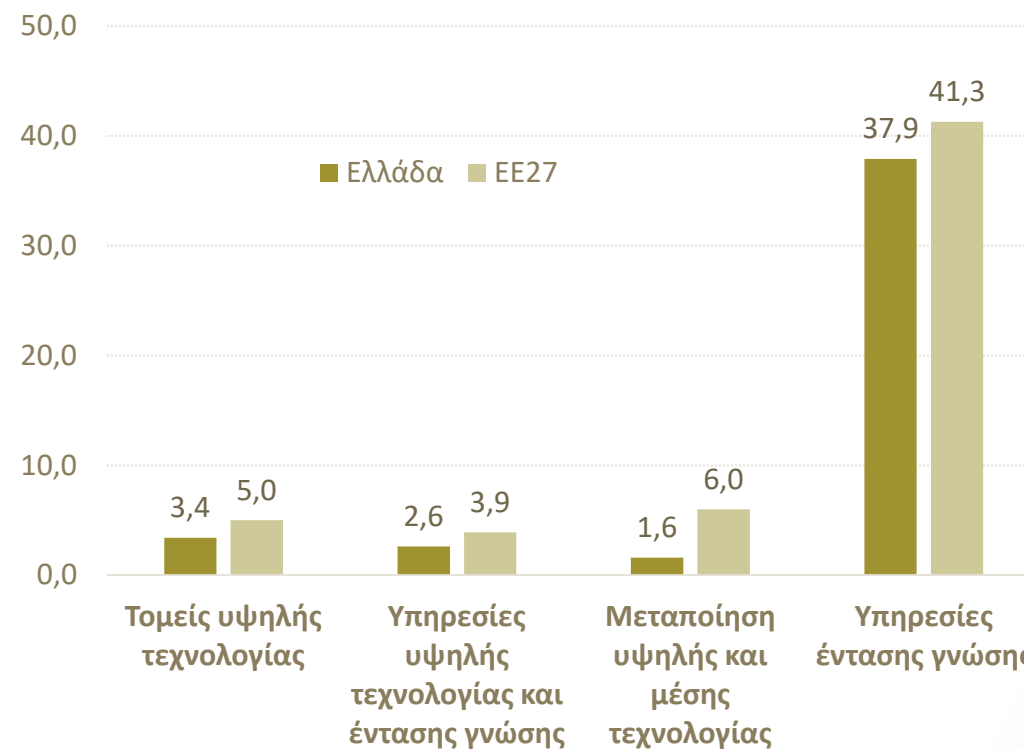
Υψηλή η συμβολή των κατοικιών-κατασκευών το 2023, του μηχανολογικού-μεταφορικού εξοπλισμού το 2024

Η Ελλάδα ωστόσο υπολείπεται της ΕΕ σε μερίδια απασχόλησης σε τομείς έντασης γνώσης και τεχνολογίας

Μερίδιο απασχόλησης σε βασικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας, σε Ελλάδα και ΕΕ27, 2023
(ως % της συνολικής απασχόλησης)

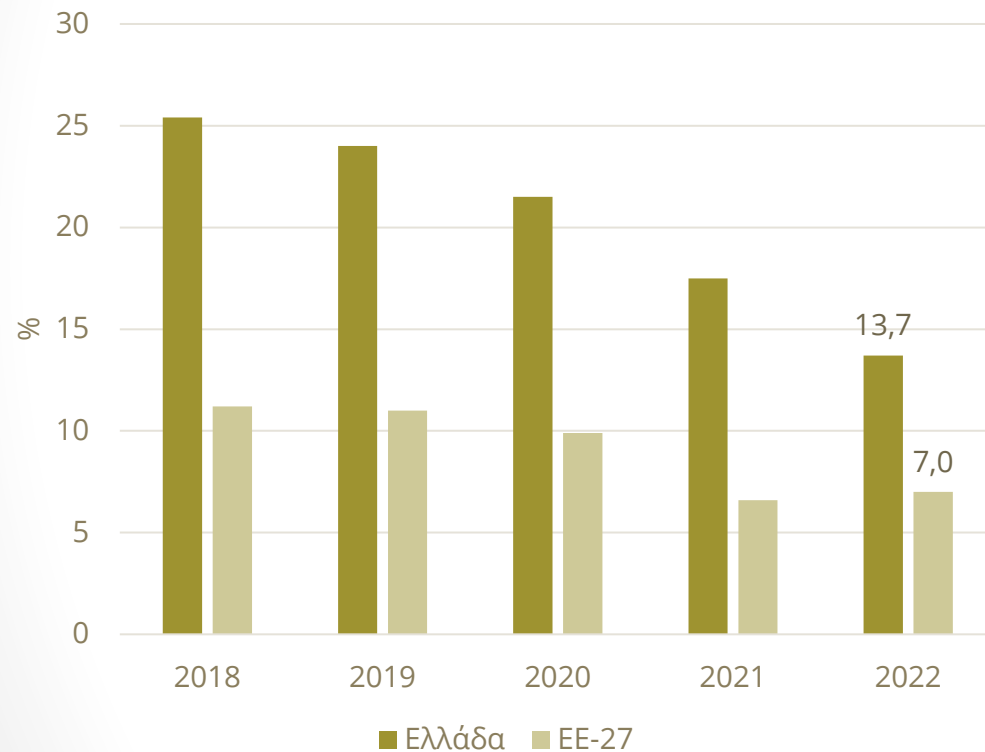
Μερίδιο απασχόλησης σε τομείς έντασης γνώσης και τεχνολογίας, σε Ελλάδα και ΕΕ27, 2023
(ως % της συνολικής απασχόλησης)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

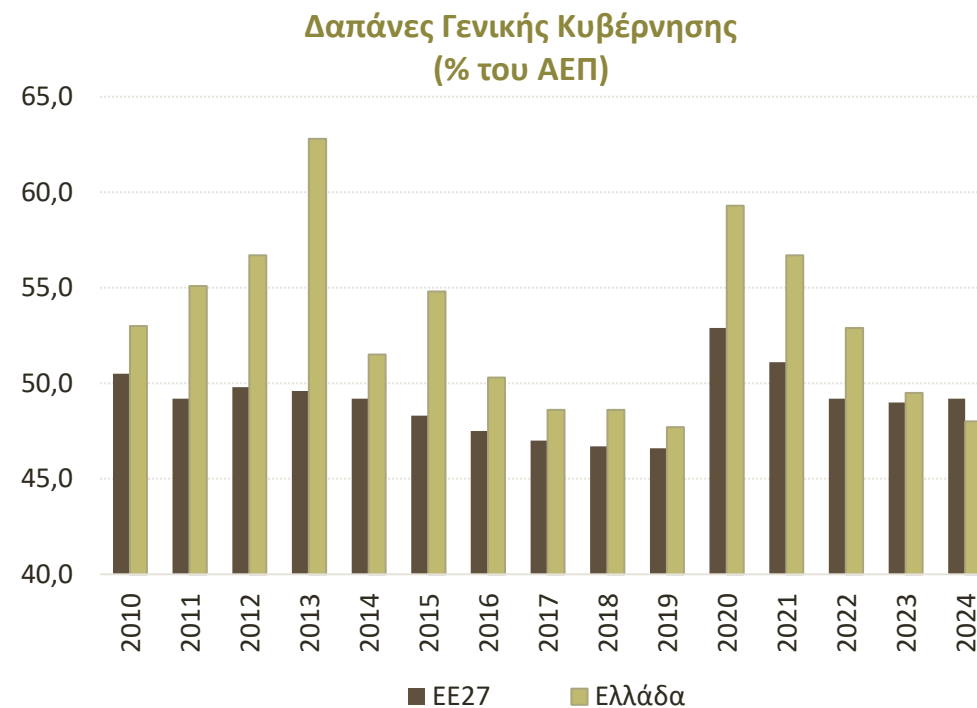
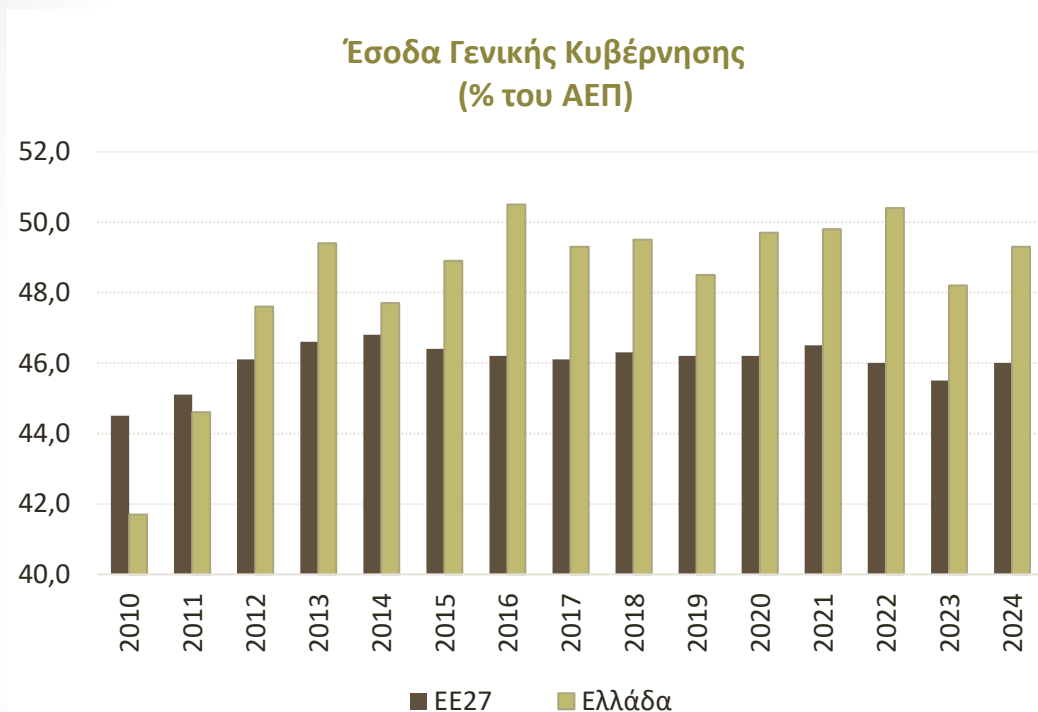
Στην Ελλάδα μειώθηκε το «κενό» συμμόρφωσης ΦΠΑ σε μια πενταετία κατά σχεδόν στο ήμισυ, αλλά παραμένει υψηλό

Κενό συμμόρφωσης ΦΠΑ, ως % της συνολικής φορολογικής υποχρέωσης, Ελλάδα & ΕΕ-27, 2018-2022

- Σύμφωνα με μελέτη της ΑΑΔΕ (31/3/2025), περίπου το **1/3** της αύξησης των εσόδων ΦΠΑ της περιόδου **2022-2024** αποδίδεται στη βελτιωμένη συμμόρφωση
- Η μελέτη κάνει χρήση της **ελαστικότητας που εκτίμησε το IOBE (2024)**, αναδεικνύοντας τη μεγάλη συμβολή της εξάπλωσης των ηλεκτρονικών πληρωμών στη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης

Ο βαθμός συμμετοχής του δημοσίου τομέα στην οικονομία παραμένει υψηλότερος του Ευρωπαϊκού μέσου όρου

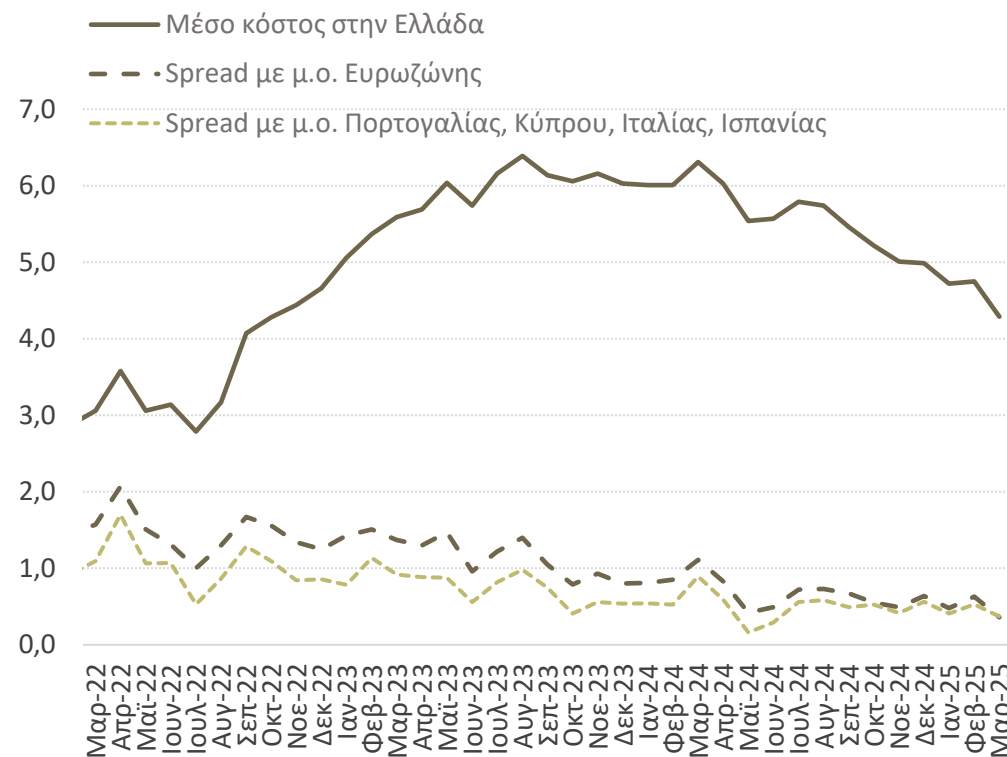

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία: IOBE

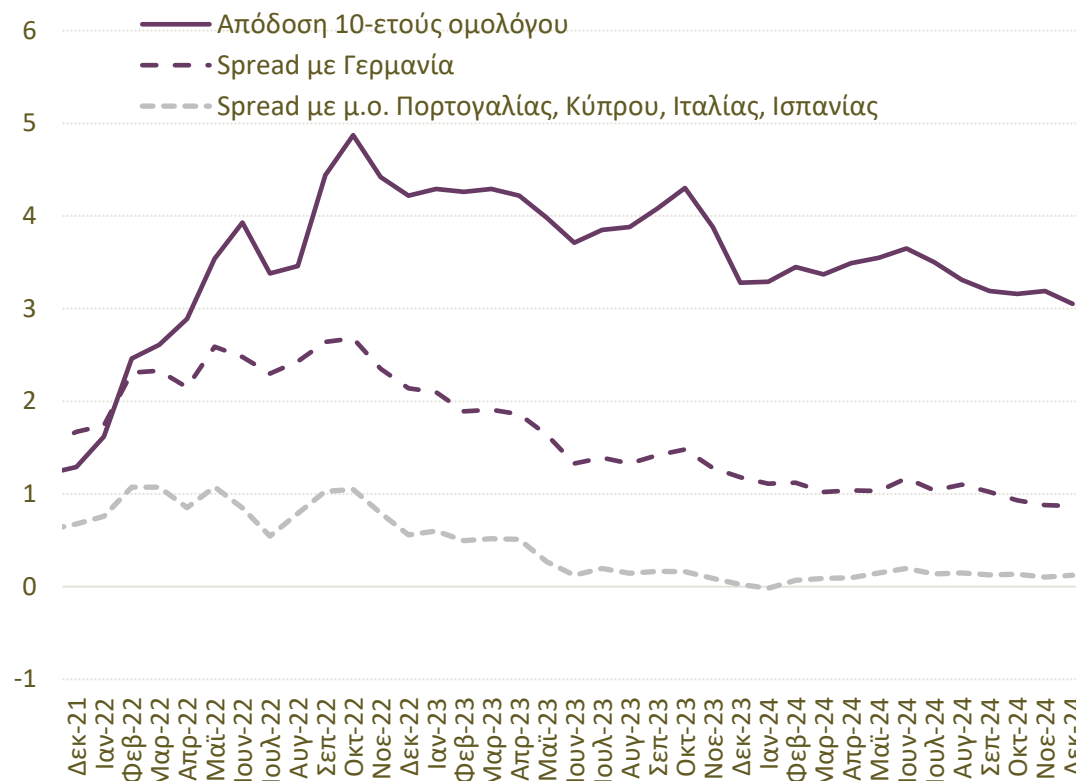
- Οι **δημόσιες δαπάνες** στην Ελλάδα ξεπερνούν τις αντίστοιχες στην ΕΕ-27, αναλογικά με το ΑΕΠ, σε όλη τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, με εξαίρεση το 2024, ενώ το ίδιο ισχύει για τα **δημόσια έσοδα** μετά το 2012.
- **Κατά την πανδημία και την ενεργειακή κρίση (2020-2022)**, ο βαθμός συμμετοχής του ελληνικού δημοσίου τομέα στην οικονομία αυξήθηκε περισσότερο από τον μέσο όρο στην Ευρώπη, με την απόκλιση να βαίνει σταδιακά μειούμενη το 2023

Το κόστος νέου δανεισμού του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα καταγράφουν αποκλιμάκωση μετά το 2023...

Σταθμισμένο μέσο κόστος τραπεζικού δανεισμού προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (%)

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου (%)

Πηγή: ΕΚΤ

... ενώ παράλληλα έχουν μειωθεί οι αποκλίσεις (**spread**) με τα άλλα μέλη της ΕΖ, αν και παραμένουν υψηλότερες από τα επίπεδα προ-κρίσης

Προκλήσεις

- Αλλαγή κανόνων διεθνούς εμπορίου;
- Αναστροφή παγκοσμιοποίησης και νέα παγκόσμια ηγεμονία;
- Δημογραφικό και μετανάστευση;
- Τεχνολογία και αγορά εργασίας;
- Ρόλος ΕΕ και θεσμική λειτουργία;